

ANADOLU İMAM HATİP LİSELERİ

DİNÎ MÛSİKÎ

ANADOLU İMAM HATİP LİSELERİ

DİNÎ MÛSİKÎ

ÖĞRETİM MATERYALİ

YAZAR

Yrd. Doç. Dr. Ubeydullah SEZİKLİ

DEVLET KİTAPLARI

BEŞİNCİ BASKI

....., 2018

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI.....	5989
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ	514

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

EDİTÖR

Doç. Dr. Fazlı ARSLAN

Dil Uzmanı

Ahmet POLAT

Görsel Tasarım Uzmanı

Barış CAN

Ölçme Değerlendirme Uzmanı

M. Akif KARAKUŞ

Program Geliştirme Uzmanı

Hasan TOPAL

Rehberlik Uzmanı

Esra DEMİR

ISBN: 978-975-11-3877-4

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 05.09.2014 gün ve 3754863 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 03.07.2018 gün ve 12720148 sayılı yazısı ile beşinci defa 18.409 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

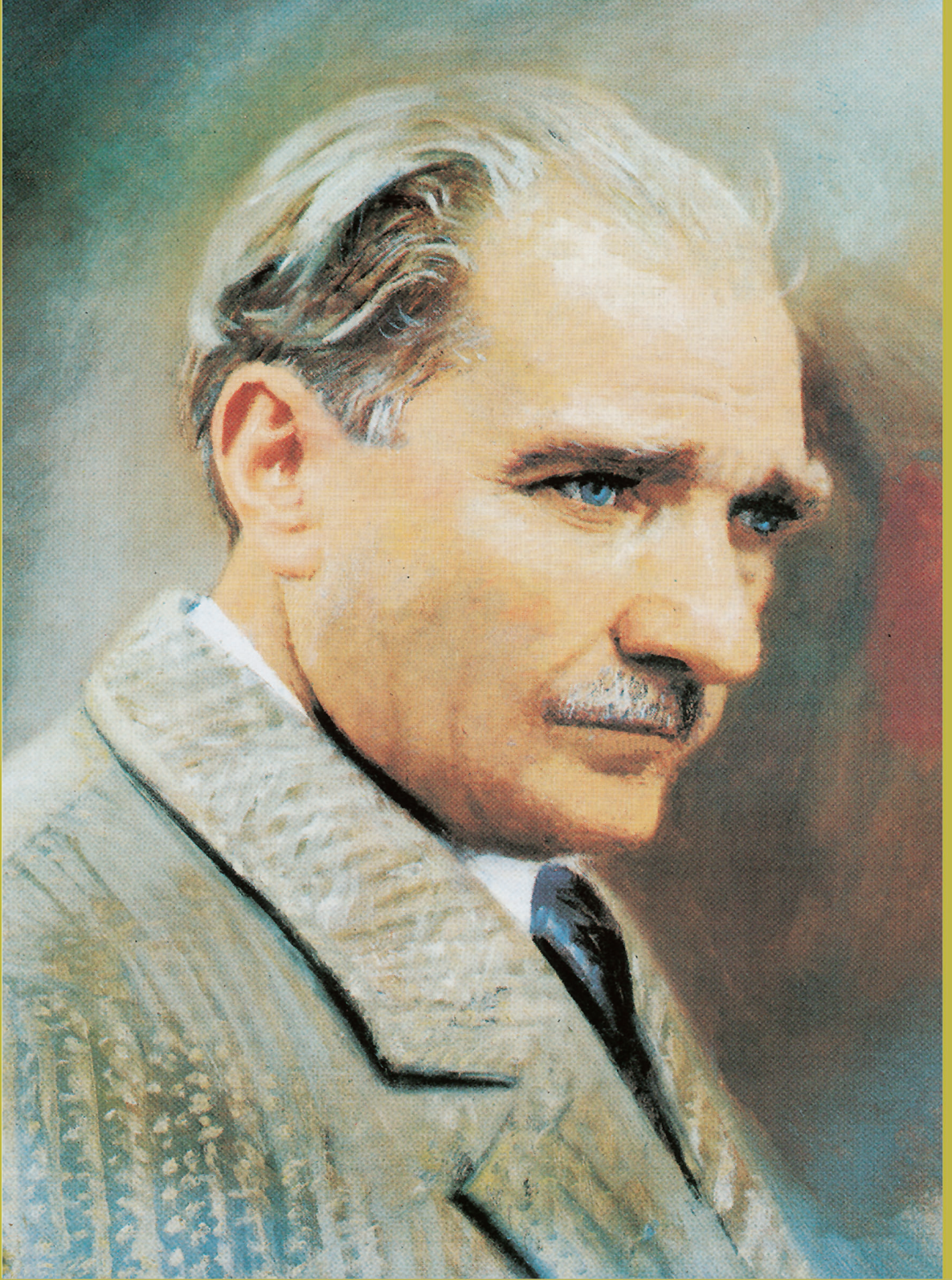
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

İstiklâl Marşı Notaları.....	9
------------------------------	---

1. ÜNİTE: MÛSİKÎ VE DİNÎ MÛSİKÎ.....11

1. Mûsikînin Tanımı.....	12
2. Mûsikînin Önemi.....	13
3. Mûsikînin Etki Alanları	14
4. İslam Dininde Mûsikînin Yeri.....	14
5. Bir Mûsikîşinas Tanıyalım: Ali Ufkî Bey.....	15
6. Rast Makamı	16
6.1. Rast İlahiler.....	17
6.2. Rast Makamının Kuran'a Tatbiki (Bakara 1-5. Ayetler).....	21
6.3. Rast İkinci Ezanı, Rast Kamet.....	21
7. Sazların Tanıtımı: Ney.....	22
Değerlendirme Soruları.....	23

2. ÜNİTE: MÛSİKÎMİZİN TARİHÎ SEYRİ.....24

1. Hz. Peygamber ve Hulefâ-i Râşidîn Döneminde Mûsikî.....	25
2. İslam Ülkelerinde İlk Mûsikîşinaslardan Bazıları.....	27
2.1. el-Kindî.....	27
2.2. Fârabî.....	27
2.3. İbn-i Sînâ.....	28
2.4. Safiyyüddîn Abdülmü'min Urmevî.....	28
2.5. Abdülkadir Merağî.....	29
3. Bir Mûsikîşinas Tanıyalım: Buhârîzâde Mustafa İtrî Efendi.....	29
4. Segâh-Hüzzam Makamı.....	30
4.1. Segâh İlahiler.....	32
4.2. Hüzzam İlahiler.....	34
4.3. Segâh Akşam Ezanı, Segâh Tekbir, Salat-ı Ümmiyye.....	37
4.4. Segâh-Hüzzam Makamlarında Aşr-ı Şerif (Bakara 1-5. Ayetler).....	39
4.5. Segâh-Hüzzam Kamet.....	39
5. Sazların Tanıtımı: Ritim Sazlar.....	40
Değerlendirme Soruları.....	41

3. ÜNİTE: TÜRK MÛSİKÎSİ NAZARİYATİ.....44

1. Temel Nota Bilgileri.....	45
1.1. Nota çeşitleri.....	45
1.2. Sus işaretleri.....	49
2. Bonave Solfej	49
3. Makam ve Dizi Kavramları.....	49
4. Usul (ika') Kavramı.....	51
5. Geleneksel Türk Müziğinde Meşk Geleneği.....	52
6. Bir Mûsikîşinas Tanıyalım: Hammamîzâde İsmail Dede Efendi.....	53
7. Uşşak-Hüseyini Makamı.....	54
7.1. Uşşak İlahiler.....	55
7.2. Hüseyini İlahiler	59
7.3. Uşşak Öğle Ezanı, Kamet.....	61
7.4. Hüseyini Cenaze Salâtı.....	61
7.5. Uşşak-Hüseyini Makamlarında Aşr-ı Şerif: (Bakara 1-5. Ayetler).....	62
8. Sazların Tanıtımı: Ud-Kanun.....	62
Değerlendirme Soruları.....	63

4. ÜNİTE: CAMİ MÛSİKÎSİ.....66

1. Cami Mûsikîsi Formları.....	67
1.1. Kuran.....	67
1.2. Ezan.....	68
1.3. Kamet.....	72
1.4. Tesbîhat.....	73
1.5. Sala.....	73
1.6. Mihrabiye.....	74
1.7. Tekbir.....	74
1.8. Temcid.....	74
1.9. Mevlid.....	75
1.10. Miraciye.....	76
1.11. Muhammediye.....	77
2. Bir Mûsikîşinas Tanıyalım: Cinuçen Tanrıkorur.....	77
3. Hicaz Makamı.....	78
3.1. Hicaz İlahiler.....	79
3.2. Hicaz Yatsı Ezanı, Kamet.....	82
3.3. Hicaz Makamında Aşr-Şerif (Bakara1-5. Ayetler).....	82
4. Sazların Tanıtımı: Kemençe.....	83
Değerlendirme Soruları.....	84

5. ÜNİTE: TEKKEMÛSİKÎSİ.....86

1. Tekke Mûsikîsi	87
1.1. Mevlevî Ayini.....	87
1.2. Alevî Bektaşî Nefesleri.....	89
1.3. İlahî.....	90
1.4. Durak.....	91
1.5. Kasîde.....	91
1.6. Na't.....	91
1.7. Şuğul.....	92
1.8. Savt.....	92
1.9. Gülbank.....	93
1.10. Semah.....	93
1.11. Nefes.....	93
1.12. Diğer Tarikatlarda Mûsikî (Kuudî, Kıyâmî, Devrânî).....	94
2. Aylara Göre Musikî.....	94
3. Bir Mûsikîşinas Tanıyalım: Kânî Karaca.....	95
4. Saba-Acemaşîran Makamları.....	95
4.1. Saba Makamında İlahiler.....	97
4.2. Acemaşîran Makamında İlahiler.....	100
4.3. Saba Makamında Sabah Ezanı	102
4.4. Saba-Acemaşîran Kamet.....	102
4.5. Saba-Acemaşîran Makamlarında Aşr-ı Şerif (Bakara 1-5. Ayetler).....	103
5. Sazların Tanıtımı: Tambur.....	103
Değerlendirme Soruları.....	104
Sözlük.....	106
Kaynakça.....	108